

Ünite 2: Ülkeler: Coğrafya, Kültür ve Sosyal Yapı

Balkan Coğrafyasının Temel Özellikleri

Balkanlar, Avrupa kıtasının güneydoğusunda yer alan bir yarımadadır. Balkanlar, adım bölgede bulunan Balkan dağlarından alır. Yarımadanın doğusunda Ege (Adalar) Denizi, Marmara Denizi ve Karadeniz, güneyinde Akdeniz ve batısında ise Adriyatik Denizi vardır. Toplam 788.685 km²'lik bir yüz ölçümüne sahiptir. Bugün Balkan yarımadası üzerinde; Türkiye'nin Avrupa'daki toprakları ile birlikte, Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan, Bosna-Hersek, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Hırvatistan, Slovenya, Makedonya ve Romanya yer almaktadır.

Balkanlardaki dağların hiçbiri 3000 metreyi geçmemektedir. Dağlar üzerinde çok sayıda geçit bulunması, orduların yeni yollar keşfetmesine yol açmıştır. Balkanlar'da Osmanlı Devleti'nin ilerleyişinin çok hızlı olması, yeryüzü şekillerinin elverişli olmasındandır.

Balkan yarımadasının iklimi, güneyden kuzeye ve deniz kıyısından iç kesimlere doğru değişim göstermektedir. Güneyde Akdeniz iklimi hüküm sürer. Burada kışlar ılık ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçer. Kuzeye ve iç kesimlere doğru gidildikçe, iklim karasal hale gelir ve sertleşir. Kuzeye doğru gidildikçe arazi hem engebeli olur hem de iklim sertleşir. Batı bölgeler arazi yapısının çeşitliliğinden dolayı farklı iklim bölgelerine sahiptir. Birincisi; güney kesimlerde yer alan kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak Akdeniz iklimidir. İkincisi; kuzey ve iç kısımlarda görülen nemli iklimdir. Üçüncüsü ise kuzeydoğu kesimlerinde görülen, yazları yağışlı ve ılık, kışları sert ve kurak geçen Alp iklimidir.

Balkanlar'da dağlık alanların güneye bakan yamaçlarında, kestane renkli step veya kurakçıl orman toprağı geniş yer kaplar. Güneyde Akdeniz kıyılarında kırmızı topraklar (Terra-Rossa) görülmektedir. Yunanistan'da, İskelet topraklar hayli yaygındır. Balkanlar'da, toprak dağılışı haritası ile bitki örtüsü haritası, hemen hemen birbirlerine benzer özellikler taşırlar. Akdeniz kıyı bölgelerini oluşturan Güney Avrupa'da, Akdeniz bitki türleri yer alır. Bunlar yaz kuraklığına dayanıklı türlerdir. Maki, meşe ve çam türleri yaygındır. Yunanistan'ın batı bölgeleri, doğu bölgelerine nazaran daha yeşillik ve ovalıktır. Doğu bölgelerde geniş ovalar ve ormanlar çok daha azdır.

Balkan halklarının etnik yapısı oldukça karmaşıktır. Etnik grupların en önemlilerini; Yunanlılar, Bulgarlar, Sırlar, Hırvatlar, Slovenler, Karadağlılar, Boşnaklar, Arnavutlar, Makedonlar, Romenler ve Türkler oluşturmaktadır. Osmanlıların geri çekilmesi ile bu bölgede kalan Müslüman Türkler, Balkan ülkelerinin bazı bölgelerinde yoğun bir şekilde yaşamaktadırlar.

Balkanlar'da Sosyal, Kültürel ve Etnik Yapı

Balkanlar tarih boyunca değişik medeniyetlerin ilgi odağında yer alan bir bölge olmuştur. Avrupa'daki tüm büyük güçler, Asya'nın, Doğu Akdeniz'in, Afrika'nın, güney ve güneydoğudaki sıcak denizlerin zenginliklerine ulaşabilmek ve kendi güvenliklerini garanti altına alabilmek için Balkanlar'da yüzyıllar süren büyük savaşlar yapmışlardır. Balkanlar'da hâkimiyet Akdeniz, Kuzey Afrika, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu'ndan geçen ticaret yolları üzerindeki hâkimiyetin tamamlayıcısıdır.

Avrupa'nın yoksul, geri kalmış ve sorunlu yerlerinin başında gelen Balkanlar'a, kültürel ve etnik boyutta bakıldığında kozmopolit bir yapı dikkati çekmektedir. Birçok kültürün bir arada yaşandığı bölgede, birçok din ve ulus yaşamakta ve bu ulusların konuştuğu çok sayıda dil de Balkanlar'ın geniş kültürel yelpazesini oluşturmaktadır. Üç büyük semavi dinin mevcut olduğu, farklı ırkların yaşadığı, onlarca farklı dilin konuşulduğu Balkan yarımadasında, Türkler, Yunanlılar, Bulgarlar, Romenler, Arnavutlar, Sırlar, Hırvatlar, Slovenler, Boşnaklar, Makedonlar en büyük halkları oluşturmaktadır.

Tarihte Roma ve Osmanlı haricinde bölgede hükümlanlığı geçirmiş büyük devlet olmaması, Büyük Sırbistan, Büyük Makedonya, Büyük Arnavutluk, Büyük Hırvatistan, Büyük Bulgaristan, Büyük Yunanistan, Büyük Yugoslavya söylemlerini getirmiş ve bölgede milliyetçiliğin bir ideoloji olarak ağır basmasına yol açmıştır.

Balkan topraklarında yaşayan uluslar, tek bir devlet sınırı içinde yaşamamakta ve birçok ulusun fertlerine birçok devlet içinde rastlanabilmektedir. Bunun yanı sıra, değişik devletlerde varlığını sürdüren kültürel yelpaze içindeki toplumsal yapılar kıyaslandığında birçok ulus ve bunların kültürel özellikleri içinde bazı kültürlerin çok daha etkili ve baskın olduğu gözlemlenmektedir. Kültürün yanı sıra dini olarak da bir mozaik olan Balkanlar'da Hristiyanlar ve Müslümanlar daima iç içe yaşamıştır. Dönem dönem çekişmeler yaşanmış olmasına rağmen çoğu zaman birlikte yaşama kültürü bu bölgeye hâkim olmuş, medeniyetler çatışmasından daha çok medeniyetler etkileşimi ve hatta dayanışmasının güzel örnekleri de bu bölgede ortaya çıkmıştır.

Soğuk Savaş dönemi ve sosyalist rejimler Balkan toplumlarındaki milliyetçi duyguları azaltmamış, aksine derinden beslemiş görünmektedir. Soğuk Savaş sonrası Yugoslavya'nın dağılışı ve gün yüzüne çıkan milliyetçi hareketlenme, bölgede yaşayan halkların beklentilerine göre neticelenmemiş ve sadece bağımsız, sorunlu devletlerin oluşumuna neden olmuştur. Dolayısıyla bölge halklarının refah içerisinde yaşayacağını ümit etmesine karşın Kosova sorunu, Sancak bölgesi sorunu, Karadağ meselesi gibi sorunlar ortaya çıkmış ve bölge etnik yapıları arasındaki hizipleşmeler giderek hızlanmıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise bölgede kırılğan da olsa bir istikrar sağlanmış, yavaş da olsa her alanda bir toparlanma gözle görülür hâle gelmiştir. Bu süreçte bölgede yaşayan Türkler'in ve Türkiye'nin pozitif bir rol oynadığı bilinmektedir. Ancak küresel ekonomik krizin bölgeye yansması, bölgeye ait pek çok sorunun da tetikleyicisi olma riskini taşımaktadır.

Eski Ülkeler

Yunanistan

Yunanistan tipik bir Balkan ve doğu Akdeniz ülkesi olup, Avrupa kıtasının güneydoğusunda, Balkan yarımadasının en güney ucunda yer alır; toplam 131.940 km²'lik yüzölçümüne sahiptir. Yunanistan batısından İyon Denizi, güneybatı; güney ve güneydoğusundan Akdeniz; doğusundan ise Ege Denizi ile çevrilidir.

Genel olarak dağlık bir yapıya sahip olan Yunanistan'ın kuzeyden güneyine doğru, Batı Trakya'nın güney kesimleri ile Ege Denizi'ne bakan Doğu Makedonya bölgesinde, daha güneydeki Teselya kesimlerinde ve en güneydeki Mora/Peloponnes yarımadasında az da olsa tarıma elverişli ovalık alanlar bulunmaktadır. Meriç, Mesta-Karasu, Struma, Vardar nehirleri belli başlı akarsularındandır.

Yunanistan'ın eteniz kıyılarına olan uzaklıklara göre değişkenlik gösteren bir iklim yapısı vardır. Karasal iklim özellikleri taşıyan kuzey kuzeybatı, batı ve iç kesimleri yaz mevsiminde sıcak ve kurak geçerken, kışlar soğuk ve yağışlıdır. Denize yakın kesimlerde ise genellikle ılıman Akdeniz iklimi görülür.

Yunanistan'ın kültürel ve etnik yapısı, bu ülkenin tarihi kadar insan coğrafyasıyla da birlikte ele alınmalıdır. Buna göre kültürel birikim ve uygarlık geçmişi bağlamında "asıl Yunanistan" temelde sadece Mora/Peloponnes yarımadasından ibarettir. Gerek mitolojik söylemlerde anılan gerekse gerçek tarihi olaylara sahne olan Atina ve Sparta gibi merkezlerden oluşan, antik çağların "polis/şehir" devletçikleri, hep bu yarımada kurulmuş ve yeşermiştir.

Yunanistan, diğer Balkan ülkeleri gibi, uzun yüzyıllar Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan Yunanistan coğrafyası da farklı etnik kültürlerin çeşitliliğini gösterir ve başta mutfak kültürü olmak üzere bu açıdan da genelde Balkan ve özelde Türk kültürüyle benzeşme örneği oluşturur. Aralarında yemek adları olmak üzere, 'Yunan mutfağı' olarak sunulanlar, esas itibarıyla Osmanlı- Türk egemenliğinin halklar arası "aculturation" sonucu Balkanlar'da kök salmış olan kültür öğelerinin doğal uzantısıdır.

Dinî açıdan %0,5'lik Roma-Katolik Kilisesine bağlı Hristiyanlar ile %1 oranındaki Müslümanlar (Türk, Arnavut) ve %0,05 oranındaki Musevî Cemaati'nin varlığına karşılık Yunanistan nüfusu %95 oranında Doğu Ortodoks Hristiyan Kilisesi inancına mensuptur.

Bulgaristan

Bugünkü Bulgaristan, küçük ve tipik bir Balkan ülkesidir. Yüz ölçümü 110.993 km²'dir. Balkan yarımadasına ismini veren Balkan dağlarını da barındıran ülkenin özellikle batı ve güneybatısı dağlıktır. En yüksek noktası 2.925 metre ile Musalla Tepesi'dir.

Yumuşak bir kara iklimi olan ülkede yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Bulgaristan'ın nüfusu 2011 yılının Temmuz ayındaki tahminlere göre yaklaşık yedi milyondur. Bu nüfusun yaklaşık %77'si Bulgar olarak kayıt edilmiştir. Ülkedeki Türk nüfus ise 2011 yılındaki nüfus sayımına göre yaklaşık %8'dir. %4,5 civarında da Roman nüfusu yaşamaktadır. Ülkenin başkenti yaklaşık bir milyon 200 bin nüfusla Sofya'dır. Diğer belli başlı şehirler ise Blagoevgrad, Hasköy, Kırcaali, Filibe, Razgrad, Rusçuk, Burgaz, Varna ve Vidin'dir.

Bulgaristan 1912-1913 yıllarında Balkan Savaşlarına ve daha sonra da iki dünya savaşına katıldı. Nihayet 1945 yılında Sovyet işgali ile Almanya'nın güdümünden çıkarılan Bulgaristan, Doğu Bloku içinde yer almak zorunda kaldı. 1989 yılına kadar komünist bir rejim ile idare edilen ülkede 1990 yılında çok partili hayata geçildi. Sonrasında, Batı kuruluşlarına girmek için çaba gösteren Bulgaristan 2004 yılında NATO'ya ve 2007 yılında da Avrupa Birliği'ne üye olmuştur.

Romanya

Romanya, 237.500 km² yüz ölçümüne sahip bölgenin en büyük ülkelerinden biridir. Güneydoğu Avrupa'da yer alan ve Karadeniz'e kıyısı bulunan Romanya; Bulgaristan,

Macaristan, Moldova, Sırbistan ve Ukrayna ile sınır komşusudur. Başkent Bükreş, nüfusu açısından ülkenin en büyük şehridir.

Ülkenin orta kesiminde kuzeye ve batıya doğru uzanan dağ silsilesi bulunmaktadır. Kuzey kısımdaki dağlar Karpatlar olarak anılırken daha güneyde kalan dağlara Transilvanya Alpleri veya Güney Karpatlar denilmektedir. 2544 metre yüksekliği ile Güney Karpatlar'da bulunan Moldoveanu zirvesi ülkenin en yüksek noktasıdır. Karpatların kuzeybatısında kalan bölge Transilvanya olarak bilinir.

2002 nüfus sayımına göre nüfusun %89,5'i Romen, %6,6'sı Macar, %2,5'i Roma, %0,3'ü Ukraynalı, %0,3'ü Alman, %0,2'si Rus ve %0,2'si Türk'tür. Romanya'daki Macarlar, Avrupa'da başka bir ülkede yaşayan en büyük

Macar etnik grubudur. İkinci büyük azınlık grubu olan Roman nüfusunun ise bölgeye 14. yüzyılda yerleştiği düşünülmektedir. Ülkenin en yoksul grubu olan Romanlar sürekli olarak ayrımcılığa ve eziyete maruz kalmıştır.

Romanya'da etnik ilişkiler oldukça sorunludur. Roman ve Yahudi nüfusa karşı ayrımcı politikaların uzun bir tarihi geçmişi vardır. Ancak yine de Macar azınlık en büyük sorun olarak görülmüştür.

Romanya'da dinin önemi çok belirgindir. Özellikle sosyalist dönemin sona ermesiyle birlikte dinî kurum ve grupların etkinlikleri oldukça artmıştır. Ayrıca din, ulusal kimliğin temel yapı taşlarından birini teşkil etmektedir. Bunda en önemli sebep etnik kimliklerle dini kimliklerin paralel değişkenlik göstermesidir.

Arnavutluk

Arnavutluk, Balkan topraklarının Adriyatik kıyısında yer alan kuzeyinde Karadağ, kuzey doğusunda Kosova, doğusunda Makedonya ve güneyinde Yunanistan ile sınır komşusu olan küçük bir devlettir. Arnavutlar Balkan yarımadasının en eski yerleşiklerinden biri olarak bölgede yüzyıllarca süren kültürel ve siyasal gelişmelerden fazlasıyla etkilenmiş halklardan biridir. Arnavutluk nüfusunun %70'i Müslüman, %20'si Ortodoks, %10'u ise Katolik'tir. Başkenti Tiran'dır.

Yeni Devletler

Bu kısımda bahsedilen yeni devletler Yugoslavya'nın dağılmasının ardından bağımsızlıklarını elde eden yeni devletlerdir. Eski Yugoslavya ardılı coğrafyada devlet sayısı 17 Şubat 2008'de Kosova'nın da bağımsızlık ilan etmesiyle birlikte yediye yükselmiştir.

Söz konusu devletler günümüzde mikro milliyetçilikten uzaklaşıp uluslararası toplumla bütünleşme çabası içerisinde.

Soğuk Savaş'ın ardından Varşova Paktı ve SSCB'nin çözülmesi, ideolojik bakımdan Doğu Bloku ülkeleri arasında yer almamasına rağmen Yugoslavya'yı da derinden etkilemiş ve bu ülke 1991-1995 yılları arasında yaşanan kanlı çatışmaların ardından dağılmıştır. Yugoslavya'da çözülme 1991 yazında Hırvatistan ve Slovenya'nın eş zamanlı bağımsızlık ilanı ile başlamıştır. Ardından Kasım 1991'de Makedonya, Mart 1992'de de Bosna Hersek bağımsızlık ilan etmiştir. Bakiye kalan Sırbistan ve Karadağ arasında kurulan birlik önce Yeni Yugoslavya, ardından Sırbistan- Karadağ olarak adlandırılmış ancak uzun ömürlü olmamış ve 2006 yılında Karadağ Cumhuriyeti Sırbistan'dan ayrılmıştır. Eski Yugoslavya'da son bağımsızlık kazanan bölge Kosova olmuş, dokuz yıl süren NATO ve AB yönetiminin ardından 17 Şubat 2008'de Martti Ahtisaari tarafından hazırlanan plan çerçevesinde Kosova Devleti bağımsızlık ilan etmiştir. Eski Yugoslavya halklarından Sırlar, Hırvatlar, Karadağlılar ve Boşnaklar aynı dili konuşurlar. Makedon ve Slovenlerin ise ayrı ulusal dilleri vardır. Hırvatlar ve Boşnaklar Latin alfabesini, Sırlar ise Kiril alfabesini kullanmaktadır. Karadağ'da her iki alfabe de resmî statüye sahiptir.

Eski Yugoslavya coğrafyasının üçte ikisi yüksek platolardan ve dağlardan oluşmaktadır. Ülkenin nispeten tarıma elverişli bölgeleri Hırvatistan'ın kuzeyi ile Sırbistan'da Belgrad'dan başlayıp Vojvodina'yı da içine alacak şekilde Macaristan sınırlarına kadar uzanan alanlardır. Makedonya, Karadağ, Bosna Hersek ve Kosova genel olarak dağlık ve yüksek platolardan oluşmaktadır.

Eski Yugoslavya'da iklim yerleşim birimlerinin konumuna göre değişiklik göstermektedir. Adriyatik kıyıları tipik

Akdeniz iklimi özellikleri taşımaktadır. Buralarda yağış diğer bölgelere kıyasla daha fazladır. Dağlık bölgeler ise bir yandan kıta iklimi, öte yandan Akdeniz iklimi özellikleri gösterir. İç bölgelerde kışlar soğuk, yazlar sıcaktır; bu bölgelerde az yağışlı karasal iklim hüküm sürmektedir. Bitki örtüsü ise iklime bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Sırp, Hırvatlar, Slovenler, Bulgarlar ve Makedonlar Güney Slav Uluslarını oluştururlar. Slav dünyasında Polonyalılar, Çekler ve Slovaklar Batı Slavları; Kuşlar, Beyaz Ruslar ve Ukraynalılar ise Doğu

Slavları olarak adlandırılır. Bosna Hersek ve Sancak bölgesinde yaşayan Boşnaklar da etnik bakımdan Slav kökenlidir. Büyük çoğunluğu Slav kökenli olmalarına rağmen eski Yugoslavya halklarında kimlik oluşumu etnisite dışı faktörlere bağlı olarak şekillenmiştir.

Yugoslavya'da yönetim tarafından ulus olarak varlığı tanınanların dışında kalanlar ise ülke nüfusunun %10'unu oluşturmaktadır. Bunların %71'i Sırbistan'da ve özerk bölgelerde, %20'si Makedonya'da ve geriye kalanlar ise değişik cumhuriyetlerde yaşamaktadır. Yönetim tarafından varlığı tanınmayan milliyetlerden en kalabalık grubu Arnavutlar ve Macarlar oluşturmaktadır.

Slovenya

Slovenya'nın coğrafi büyüklüğü 20 bin kilometrekare, nüfusu yaklaşık iki milyondur. Nüfusun ezici çoğunluğunu Slovenler oluşturmaktadır. Slovenya günümüzde parlamenter demokrasi ile yönetilmektedir. Beş yıl süreyle görev yapan cumhurbaşkanının yetkileri sınırlıdır. Siyasal sistem, başbakanı yürütme aktörü olarak öne çıkarmaktadır, İki kamaralı parlamento yasama organı işlevi görmektedir. Eski Yugoslavya'nın en gelişmiş bölgesi olan Slovenya, bağımsızlık sonrası dönemde de ekonomik ilerlemesini sürdürmüştür. Ülkede fert başına düşen ulusal gelir 2011 yılı itibarıyla 29 bin dolar düzeyindedir. Slovenya, 2004 yılında beşinci genişleme kategorisinde yer alan ülkelerle birlikte Avrupa Birliği'ne katılmış, 2007 yılında ise Euro bölgesi üyesi olmuştur. Slovenya, 2004 yılında NATO'ya da katılmıştır.

Hırvatistan

Bağımsızlık kararının hemen ardından Federal Ordu desteğinde başlayan Sırp-Hırvat çatışması, 1991 ortasından 1992 başına kadar altı ay sürmüştür. Çatışmalarda Hırvatistan'ın altyapısı büyük oranda tahrip edilmiş, Vukovar, Dubrovnik gibi kentlerde tarihi doku ve altyapı tamamen zarar görmüştür. Hırvatistan Temmuz 2013 tarihinde Avrupa Birliği'ne tam üye olarak katılmıştır. Hırvatistan aynı zamanda 2009 yılında Arnavutluk ile eş zamanlı olarak NATO'ya üye olmuştur. Coğrafi genişliği 57 bin kilometrekare olan Hırvatistan'ın nüfusu dört milyon 500 bindir. Hırvatistan'ın AB ile ticari ilişkileri müzakerelerin başlamasından sonra daha da canlanmıştır. Ülkede fert başına düşen ulusal gelir 18.300 dolar düzeyindedir.

Bosna Hersek

Bosna-Hersek'in coğrafi genişliği 52 bin kilometrekaredir. 2011 yılı verilerine göre nüfusu dört milyon 650 bin kişidir. Nüfusun %48'ini Boşnaklar, %37'sini Sırp ve %14'ünü de Hırvatlar oluşturmaktadır. Bir yandan savaşın tahribatını ortadan kaldırma, öte yandan komşuları ve AB ile ekonomik ilişkileri canlandırma Bosna- Hersek yönetiminin öncelikleri arasında yer almaktadır. Ülkede fert başına düşen ulusal gelir 8.200 dolardır. Bosna Hersek'te 1992 baharında Sırp temsilcilerin boykot ettiği bağımsızlık kararının alındığı parlamento oylamasıyla başlayan çatışmalar, 1995 sonuna kadar devam etmiştir. Savaşan tarafların temsilcileri arasında ABD'nin arabuluculuğu sonucu imzalanan Dayton Barış Anlaşması, eski sınırlar içinde toprak bütünlüğünün ve barışın tesis edilmesini öngörmüştür. 1995'den günümüze ülkede barış büyük ölçüde uluslararası toplumun desteği ile devam etmektedir. Ülkede siyasi yapı, Dayton Anlaşmasının getirdiği sisteme dayanmaktadır. Bu nedenle karar alma sürecinde gecikmeler yaşanmaktadır.

Makedonya

Kasım 1991 tarihinde bağımsızlık ilan eden Makedonya, o zamandan günümüze hem Yunanistan'ın isim sorunu nedeniyle çıkardığı engelleri aşma hem de ülke içerisinde siyasi istikrarı tesis etme, iktisadi hayatı canlandırma ve uluslararası toplumla bütünleşme çabası içerisinde. Bugünkü Makedonya, tarihsel Makedonya topraklarının sadece bir parçasıdır. Tarihi Makedonya toprakları Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması sırasında Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya arasında paylaşılmıştır. Yunanistan, kendi ülkesinin bir eyaletinin adı ile aynı olduğu için Makedonya'nın uluslararası toplumla ilişkilerini engellemektedir. Yunanistan'ın çıkardığı sorunlar nedeniyle Makedonya, Birleşmiş Milletler teşkilatına Eski Yugoslavya Makedonya Cumhuriyeti adıyla üye olabilmıştır. 2005 yılından beri AB'ye aday ülke statüsünde bulunan Makedonya, Yunanistan'ın engellemeleri nedeniyle bu alanda da ilerleme kaydedememektedir. Bulgaristan da ayrı bir Makedon ulusunun varlığını tanımamaktadır. Eski Yugoslavya'nın en geri kalmış bölgelerinden biri olan Makedonya, bağımsızlık sonrası aşamada Yunanistan'ın engellemeleri nedeniyle beklenen ekonomik gelişmeyi gösterememiştir.

Sırbistan

Sırbistan topraklarının coğrafi genişliği 77.500 km²'dir. 2011 verilerine göre Sırbistan'ın nüfusu yedi milyon 300 bindir. Sırp milliyetçileri günümüzde de Sırbistan siyasal yaşamında etkili bir aktör olmaya devam etmektedir. Saraybosna ve Kosova'nın yeni dönemde sınırlar dışında kalması, Sırp milliyetçileri tarafından sürekli biçimde gündemde tutulmaktadır. Bununla birlikte 1999 baharında Kosova'da Sırbistan güçlerinin yaptığı katliamı durdurmak için NATO güçlerinin Sırbistan'a yönelik hava bombardımanı ve ardından gelen tecrit uygulamaları ve ekonomik sıkıntılar ulusçu eğilimlerin destek kaybetmesine neden olmuştur. Günümüzde Sırbistan halkı hegemonyacı milliyetçilik yerine AB üyesi Sırbistan hedefine yönelmiştir.

Karadağ

1990'ların başında eski cumhuriyetlerin birbiri peşine bağımsızlık ilan etmelerinin ardından, Sırbistan ve Karadağ arasında önce Yeni Yugoslavya, ardından da Sırbistan-Karadağ adıyla birlik tesis edilmişti. Ancak 2006 yılında yapılan referandum neticesinde katılımcıların %55'inin oylarıyla da ayrılma kararı alınmıştır. Avrupa Birliği'nin Balkan ülkelerine yönelik olarak kabul ettiği ve uygulamaya koyduğu teşvik önlemleri ve siyasi destek de Karadağ'ın ayrılma lehinde tutum almasında rol oynamıştır.

Karadağ Cumhuriyeti'nin coğrafi genişliği 13 bin 800 kilometrekare ve nüfusu da 650.000'dir. Karadağlıların nüfus içerisinde oranı %43 düzeyindedir. Sırp'ların oranı %32, Boşnakların %8 ve Arnavutların %5 olarak sıralanmaktadır.

Aralık 2010'da AB tarafından Karadağ'a aday ülke statüsü verilmiştir. Mevcut koşullarda Karadağ, Kopenhag Kriterleri yükümlülüklerini yerine getirme çabası içerisinde ve kaydettiği mesafe İlerleme Raporları ile tespit edilmektedir. 2012 yılı içerisinde Karadağ'ın AB ile tam üyelik müzakerelerine başlaması kararlaştırılmıştır. Taraflar arasında müzakereler 30 Haziran 2012'de başlamıştır.

Kosova

Nüfusun çoğunluğunu Arnavutların oluşturduğu Kosova, Tito döneminde eski Yugoslavya'nın iki özerk bölgesinden biriydi. Kosova Arnavutları, 1960'ların sonundan beri kendilerine Federe Cumhuriyet statüsü verilmesi talep ediyorlardı. 1989 yılında Sırbistan lideri Slobodan

Milošević tarafından Kosova'nın özerklik statüsü tek yanlı bir kararla Federal Anayasaya aykırı olmasına rağmen lağvedildi. Ardından Sırp milliyetçileri, bölgede Arnavut nüfusun ezici çoğunluk oluşturmasını "anavatan Kosova işgal altında" sloganı ile kitleleri tahrik etmek için kullandılar. Franjo Tudjman yönetiminin Hırvatistan'dan sürdüğü Sırp'ların bir kısmının Kosova'ya yerleştirilmek istenmesiyle başlayan olaylar, önceden beri gergin olan ilişkiler nedeniyle şiddetli çatışmalara dönüştü. 1999 yılı Mart ayında BM Güvenlik Konseyinin 1244 Sayılı kararı esas alınarak NATO güçlerince Sırbistan'a yönelik hava saldırıları başladı. Milošević geri çekilmek zorunda kaldı. Soykırımdan kurtulan Kosova'da BM idaresi tesis edildi. UNMIK adı verilen Birleşmiş Milletler geçici yönetiminin faaliyetlerinin bir bölümünü daha sonra AB üstlendi.

Finlandiya eski başbakanı Martti Ahtisari tarafından hazırlanan plan esas alınarak 17 şubat 2008'de Kosova bağımsızlık ilan etti. Bağımsızlık kararı Rusya, Çin ve Sırbistan başta olmak üzere çeşitli ülkeler tarafından tanınmadı.

Kosova'nın coğrafi genişliği 10 bin 800 kilometrekare ve nüfusu 1 milyon 900 bindir. Ülkede Arnavutların oranı %92 seviyesindedir. Kosova Avrupa'nın en yoksul bölgesidir. Ülkede fert başına düşen gelir altı bin 400 dolar ve işsizlik oranı %45 seviyesindedir.